

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΑΣΤΗΛΩΣΗΣ
ΜΟΥΣΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ

Ταχ. Διεύθυνση : 3^{ης} Σεπτεμβρίου 42
Τ.Κ. : 104.33, Αθήνα
Πληροφορίες : Ισμήνη Δανιά
Τηλέφωνο : (210) 52.19.008
Ηλ. Ταχ. : gdamte@culture.gr

ΠΡΟΣ: Σύλλογο Αρχιτεκτόνων Διπλωματούχων
Ανωτάτων Σχολών - Πανελλήνια Ένωση
Αρχιτεκτόνων (ΣΑΔΑΣ ΠΕΑ)
(info@sadas-pea.gr)

ΚΟΙΝ: 1. Γραφείο Υπουργού Πολιτισμού
και Αθλητισμού
2. Γραφείο Γενικού Γραμματέα Πολιτισμού
3. Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας
(info@ypen.gov.gr) /
-Υπουργό, κ. Κωνσταντίνο Σκρέκα
-Υφυπουργό Χωροταξίας και Αστικού
Περιβάλλοντος, κ. Νικόλαο Ταγαρά
-Γενικό Γραμματέα Χωρικού Σχεδιασμού
και Αστικού Περιβάλλοντος,
κ. Ευθύμιο Μπακογιάννη
4. ΤΕΕ/υπόψιν κ. Γεωργίου Στασινού
(president@central.tee.gr,
gramproedrou@central.tee.gr)

ΘΕΜΑ: Απάντηση στο υπ' αριθ. πρωτ.
67161/21.1.2022 έγγραφο του ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ
σχετικά με την αρχιτεκτονική κληρονομιά.

Σε απάντηση του υπ' αριθ. πρωτ. 67161/21.1.2022 εγγράφου σας με θέμα «*Αρχιτεκτονική και Αρχαιολογία - Οι αμπληγάδες μιας όψιμης (?) αντιπαλότητας με θύμα την αρχιτεκτονική κληρονομιά*», σας κάνουμε γνωστά τα ακόλουθα:

Αρχικά, η αναφορά σας στις «ασάφειες» και την «έλλειψη εναρμόνισης» του Νόμου περί προστασίας των αρχαιοτήτων και της πολιτιστικής κληρονομιάς είναι εντελώς άστοχη, δεδομένου ότι, όπως είναι ήδη γνωστό, έχει πρόσφατα, τον Νοέμβριο του 2021, δημοσιοποιηθεί η κωδικοποίηση του Ν. 3028/2002 και πλέον ισχύει ως Ν. 4858/2021 (ΦΕΚ 220/Α/19.11.2021) «Κύρωση κώδικα για την προστασία των αρχαιοτήτων και εν γένει της πολιτιστικής κληρονομιάς». Οι δε διατάξεις του εν λόγω Νόμου είναι σε πλήρη εναρμόνιση με τις ισχύουσες διεθνείς συμβάσεις και την ελληνική νομοθεσία.

Ας σημειωθεί ότι η εφαρμογή του Νόμου περί πολιτιστικής κληρονομιάς έχει αποδώσει εμπράκτως και διεθνώς αναγνωρισμένα θετικά αποτελέσματα στους ενεργούς οικισμούς καθώς και στις περιοχές όπου έχει εφαρμοστεί και που προστατεύονται από το ΥΠΠΟΑ. Ενδεικτικά αναφέρονται: ο οικισμός της κάτω πόλης της Μονεμβασίας, η παλιά πόλη του Ναυπλίου, ο μεσαιωνικός οικισμός της Ρόδου, η παλιά πόλη της Κέρκυρας, ο οικισμός Νυμφαίων στη Φλώρινα, η περιοχή της Πλάκας και πλείστα άλλα.

Οι διαδικασίες που προβλέπει η κωδικοποιημένη πλέον Νομοθεσία, και οι οποίες περιλαμβάνουν εισηγήσεις των Υπηρεσιών, γνωμοδοτήσεις των Συμβουλίων και έκδοση Απόφασης, εξασφαλίζουν τη διαφάνεια, την αμεροληψία και την προστασία του κοινού αγαθού της πολιτιστικής μας κληρονομιάς, συνεπώς θεωρούμε τουλάχιστον ατυχές το ότι οι διαδικασίες αυτές περιγράφονται στο έγγραφό σας ως «γραφειοκρατικές εμπλοκές και παλινωδίες». Οι εν λόγω διαδικασίες και η μέριμνα προστασίας από πλευράς ΥΠΠΟΑ εφαρμόζονται στην ελληνική επικράτεια πλέον της πεντηκονταετίας και επομένως όφειλαν να είναι γνωστές σε όλους όσους ασχολούνται με τις αποκαταστάσεις και τις παρεμβάσεις σε μνημεία και προστατευόμενες περιοχές δεδομένου ότι, όπως σας είναι επίσης γνωστό, η πληρότητα των φακέλων και η εξασφάλιση της νομιμότητας του αιτήματος (τήρηση πολεοδομικών διατάξεων, επιτρεπόμενες χρήσεις, πληρότητα μελετητικών στοιχείων κ.ά.) αποτελεί ευθύνη του αιτούντος. Επιπροσθέτως σας επισημαίνουμε ότι έχει ήδη εκδοθεί η υπ' αριθ. πρωτ. ΥΠΠΟΑ/ΑΤΝΕΚΕ/356112/929/2.7.2019 (ΦΕΚ 2837/Β/5.7.2019) Υπουργική Απόφαση, η οποία ορίζει το κανονιστικό πλαίσιο για την εκπόνηση μελετών και την εκτέλεση εργασιών σε ακίνητα μνημεία, οι διατάξεις της οποίας θα πρέπει να τηρούνται από τους συντάκτες των μελετών.

Σε ό,τι αφορά τις αναφερόμενες ως «εμμονικές απόψεις των Υπηρεσιών του ΥΠΠΟΑ», έκφραση που θεωρούμε άστοχη και προσβλητική, σας παραπέμπουμε στο άρθρο 14 του Ν. 4858/2021 και συγκεκριμένα:

- παρ. 1: «... απαγορεύεται η ανέγερση νέων κτιρίων και επιτρέπεται η αποκατάσταση ερειπωμένων κτισμάτων».

- παρ. 2: «... απαγορεύονται οι επεμβάσεις που αλλοιώνουν το χαρακτήρα και τον πολεοδομικό ιστό ή διαταράσσουν τη σχέση μεταξύ των κτιρίων και των υπαίθριων χώρων».

- παρ. 5: «... απαγορεύονται δραστηριότητες, καθώς και χρήσεις των κτισμάτων, των ελεύθερων χώρων, οι οποίες **δεν εναρμονίζονται με το χαρακτήρα και τη δομή** των επί μέρους κτισμάτων ή χώρων ή του συνόλου».

Τις παραπάνω διατάξεις είναι υποχρεωμένοι να εφαρμόζουν όσοι σχεδιάζουν και υλοποιούν παρεμβάσεις εντός αρχαιολογικών χώρων και ιστορικών τόπων, ενώ οι υπάλληλοι των Υπηρεσιών του ΥΠΠΟΑ είναι υποχρεωμένοι να ακολουθούν τη Νομοθεσία και να ελέγχουν την τήρησή τους στις μελέτες που υποβάλλονται.

Αξιοσημείωτο δε είναι ότι στη συντριπτική πλειοψηφία των περιοχών - και ειδικότερα εντός των ενεργών οικισμών - που προστατεύονται διαχρονικά από το ΥΠΠΟΑ (όπως αυτοί που ενδεικτικά αναφέρονται παραπάνω), παρατηρείται ιδιαίτερα αυξημένη ζήτηση για επενδύσεις που περιλαμβάνουν την αποκατάσταση υπαρχόντων κτισμάτων και εγκατάσταση επαγγελματικών χρήσεων και αυτό συμβαίνει χάρη στην προστιθέμενη υπεραξία και το συγκριτικό πλεονεκτημα που προσδίδει σε αθτές τις περιοχές που προστατεύονται από το ΥΠΠΟΑ, η αποτελεσματική προστασία και η ανάδειξη της φυσιογνωμίας των οικισμών αυτών, δια της εφαρμογής του Νόμου, γεγονός που τις καθιστά ιδιαιτέρως ελκυστικές.

Σχετικά με τη σύγχρονη αρχιτεκτονική, σας γνωρίζουμε ότι μπορούν να αναζητηθούν εξαιρετικά πετυχημένες αρχιτεκτονικές παρεμβάσεις, οι οποίες έχουν τύχει έγκρισης από το ΥΠΠΟΑ, ενώ ταυτόχρονα μπορούμε να σας παραθέσουμε από το Αρχείο μας πληθώρα περιπτώσεων που απορρίφθηκαν επειδή κρίθηκαν από τα επιστημονικά όργανα του ΥΠΠΟΑ ότι προκαλούσαν αλλοίωση και, επομένως, απαγορεύονται από το Νόμο.

Όσο για τους τυπολογικούς κανόνες, σας υπενθυμίζουμε ότι αυτοί έχουν τεθεί μετά από ανάθεση του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας και συστηματική έρευνα ετών από αξιόλογους επιστήμονες, , ενώ

σύμφωνα με αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣΤΕ), οι πολεοδομικές ρυθμίσεις απαιτείται για το ενιαίο της διοίκησης, να ελέγχονται κατ' αρχήν ως προς την τήρησή τους και από το ΥΠΠΟΑ, διατηρώντας το δικαίωμα να θέτει επιπλέον περιορισμών και όρων για την προστασία των πολιτιστικών αγαθών. Μια δε προσεκτικότερη μελέτη της Νομοθεσίας, του Συντάγματος της Ελλάδας αλλά και των σχετικών αποφάσεων του ΣΤΕ, θα σας επέτρεπε να αντιληφθείτε ότι ο διαχρονικός χαρακτήρας των προστατευόμενων περιοχών προστατεύεται ως είχε, μέχρι τη στιγμή του χαρακτηρισμού του.

Σε ό,τι αφορά το ΥΠΠΟΑ και τα σχετικά άρθρα του ισχύοντος νομικού πλαισίου, σας γνωρίζουμε ότι αυτά εφαρμόζονται αποτελεσματικά και επί μακρόν, ενώ όποια προβλήματα ερμηνείας υπάρξουν, αυτά έχουν αντιμετωπιστεί με τις γνωμοδοτήσεις του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και με τη νομολογία που έχει δημιουργηθεί με τις αποφάσεις του ΣΤΕ. Επιπλέον, σας γνωρίζουμε ότι στο ΥΠΠΟΑ δεν εκκρεμεί κάποια συγκρότηση γνωμοδοτικού ή εγκριτικού οργάνου.

Οι Υπηρεσίες του ΥΠΠΟΑ έχουν ενημερώσει κατά καιρούς, αλλά και προσφάτως (ΥΠΠΟΑ/529939/3.11.2021), τις ΥΔΟΜ ανά την επικράτεια, για τις περιοχές που απαιτείται η προηγούμενη έγκριση από το ΥΠΠΟΑ, παρότι σύμφωνα με την νομολογία (ΣΤΕ 4781/2014) οι ΥΔΟΜ οφείλουν να ερευνούν και να γνωρίζουν τις προστατευόμενες περιοχές. Επιπροσθέτως, σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ. 10 του Ν. 4858/2021, απαιτείται η προηγούμενη έγκριση του ΥΠΠΟΑ για την κατεδάφιση καθώς και για την εκτέλεση εργασιών «νεότερων ακινήτων που είναι προγενέστερα των εκάστοτε εκατό τελευταίων ετών». Όπως είναι εύκολα αντιληπτό, τα ακίνητα αυτά δεν μπορούν να είναι καταγεγραμμένα εκ των προτέρων από τις Υπηρεσίες του ΥΠΠΟΑ, επομένως η εξασφάλιση των απαραίτητων εγκρίσεων αποτελεί ευθύνη του αιτούντα (του ιδιοκτήτη ή του νομέα). Η «δυναμική» επέκταση των αρμοδιοτήτων των Υπηρεσιών των νεότερων μνημείων προβλέπεται λοιπόν ρητά από τη Νομοθεσία.

Σε ό,τι αφορά τα θέματα για τα οποία θεωρείτε ότι θα πρέπει άμεσα να ληφθούν αποφάσεις, σύμφωνα με το έγγραφό σας, σας κάνουμε γνωστά τα ακόλουθα:

1. «Τροποποίηση αρχαιολογικού νόμου με βάση τις αρχές των Διεθνών Συμβάσεων (πχ αρχαία/νεώτερα) και τις ανάγκες ενσωμάτωσής του με την περιβαλλοντική και πολεοδομική νομοθεσία»

Όπως προαναφέρθηκε, έχει ήδη πραγματοποιηθεί κωδικοποίηση του Ν. 3028/2002 και πλέον ισχύει ως Ν. 4858/2021 (ΦΕΚ 220/Α/19.11.2021) «Κύρωση κώδικα για την προστασία των αρχαιοτήτων και εν γένει της πολιτιστικής κληρονομιάς».

2. «Καθορισμός χωρικών περιοχών αρμοδιότητας ελέγχου»

Έχει ολοκληρωθεί και λειτουργεί το Αρχαιολογικό Κτηματολόγιο (www.arxaiologikoktimatologio.gov.gr), το οποίο συνεχώς συμπληρώνεται και επομένως υπάρχει πλήρης ενημέρωση προσβάσιμη στο κοινό, σχετικά με τις χωρικές αρμοδιότητες.

3. «Καθορισμός αντικειμένου προστασίας»

Το αντικείμενο προστασίας ορίζεται σαφώς από το Ν. 4858/2021 (αρ. 3, 4, 5, 6 και 7) και αφορά στο σύνολο των χαρακτηρισμένων και αυτοδίκαια προστατευόμενων (προγενέστερα του 1830) πολιτιστικών αγαθών, καθώς και τα νεότερα ακίνητα προγενέστερα των εκάστοτε εκατό ετών.

4. «Κατάργηση εγκυκλίων που επιτάσσουν αντιεπιστημονικές διαδικασίες»

Το αίτημα είναι ασαφές, δεν έχει εντοπιστεί εγκύκλιος αντιεπιστημονικών διαδικασιών. Αντιθέτως, όλες οι διαδικασίες και οι εγκύκλιοι του ΥΠΠΟΑ συντάσσονται και εφαρμόζονται ακολουθώντας την επιστημονική δεοντολογία και τις νόμιμες διαδικασίες.

5. «Κατανομή εγκρίσεων και ελέγχων με βάση το γνωστικό αντικείμενο»

Το αίτημα είναι ασαφές, υπενθυμίζουμε ότι οι Υπηρεσίες του ΥΠΠΟΑ εφαρμόζουν τη Νομοθεσία επί σειρά ετών και οι υπάλληλοι τους διαθέτουν τεκμηριωμένη εμπειρία και γνώση του αντικειμένου τους.

6. «Καθορισμός του τρόπου ανάθεσης, παρακολούθησης και εποπτείας των έργων»

Η ανάθεση, παρακολούθηση και εποπτεία των έργων πραγματοποιείται βάσει του Νόμου περί δημοσίων έργων (Ν. 4412/2016) και το Προεδρικό Διάταγμα περί αρχαιολογικών αυτεπιστασιών (ΠΔ 24/2019).

Εν κατακλείδι, σας επισημαίνουμε για ακόμη μια φορά ότι οι Υπηρεσίες του ΥΠΠΟΑ εφαρμόζουν την κείμενη Νομοθεσία, η οποία αφορά την προστασία των αρχαιοτήτων και εν γένει της πολιτιστικής κληρονομιάς και όπως αυτή κωδικοποιήθηκε με το Ν. 4858/2021, με αφοσίωση, επιστημονική γνώση και ανιδιοτέλεια, προτάσσοντας την προστασία του «κοινού αγαθού», το οποίο είναι η πολιτιστική μας κληρονομιά, όπως επιτάσσει το άρθρο 24 του Συντάγματος της Ελλάδας. Η γνώση και η τήρηση της Νομοθεσίας αποτελεί κατά την Γενική Αρχή του Δικαίου υποχρέωση όλων, ο νόμος ισχύει έναντι όλων (erga omnes) και γι' αυτόν το λόγο σας προτρέπουμε για την ενημέρωση των μελών του Συλλόγου σας, καθώς και των Μηχανικών όλων των ειδικοτήτων, για την εφαρμογή των ισχυουσών διατάξεων, με τη συνδρομή των Υπηρεσιών και του προσωπικού του ΥΠΠΟΑ και υπό την αιγίδα του ΤΕΕ, έτσι ώστε να διασφαλιστεί η πληρότητα και η νομιμότητα των υποβληθέντων αιτημάτων και μελετών και να καταστεί εφικτή η αποτελεσματική και στο διηνεκές προστασία της πολιτιστικής μας κληρονομιάς την οποία οφείλουμε να την διαφυλάξουμε έναντι των μελλοντικών γενεών.

Η Προϊσταμένη
της Γενικής Διεύθυνσης Αναστήλωσης,
Μουσείων και Τεχνικών Έργων

Αμαλία Ανδρουλιδάκη